

Tilsyn hos frisører

At-intern instruks IN-17-8

Arbejds miljøemne: Flere arbejdsmiljøemner

Ansvarlig enhed: AFC, 6. kontor

Ikrafttræden: Februar 2007

Senest revideret: 1. februar 2013

Emne og baggrund

Frisører er emnet for denne instruks. Den skal ses som et supplement til arbejdsmiljøvejviser nr. 24 Frisører og anden personlig pleje. Dvs. at instruksens primært beskriver emner, der ikke allerede er beskrevet i vejviseren.

Formålet med tilsynsinstruksen er at orientere om særlige forhold samt opstille en fælles ramme for gennemførelse af tilsyn inden for frisører.

Særlige forhold

Branchen består af mange små og mellemstore virksomheder, hvoraf en del af de helt små ligger i tilknytning til ejerens bolig. Sidstnævnte er at betragte som helt almindelige virksomheder, hvor der ikke skal tages specielle hensyn. Tilsynet omfatter selvfølgelig kun den del af faciliteterne, der anvendes af de ansatte.

Der findes saloner, hvor der ikke er ansatte, men hvor frisørerne lejer sig ind i lokalerne med de tilhørende faciliteter. Her kan der være tale om en række virksomheder uden ansatte i samme salon. Det skal sikres, at der er tale om en reel opsplittning, hvor den enkelte har eget CVR nr. og er en selvstændig juridisk enhed, hvilket medfører, at der ikke skal føres tilsyn.

En anden type virksomhed findes på plejehjem, sygehuse og i ældreboliger. Her er frisøren i nogle tilfælde ansat af den pågældende institution eller af en salon "ude i byen", der sender en medarbejder ud. Disse steder behandles som alle andre virksomheder med ansatte.

Instrukts

Fotos

Som udgangspunkt tages ikke billeder med kunder.

Ergonomi

Det skal sikres, at der i forbindelse med de enkelte arbejdssituationer (klipning, vask mv.) kan opnås en forsvarlig arbejdsstilling, evt. ved hjælp af indstillelige klippestole og kundestole, ståstøttestole mm.

Brugen af ordentligt værktøj, fx en ergonomisk udformet skarp saks.

Belastninger ved stående og gående arbejde samt i visse tilfælde EBA.

Hud

Hudproblemer kan opstå ved uhensigtsmæssig omgang med kemiske stoffer og ved vådt arbejde i længere tid. Huden fungerer som barriere for skadelige påvirkninger udefra, men man kan nedbryde den ved overbelastning, f.eks. kan huden blive ødelagt af for meget vand, eller den kan blive brudt af et kemisk stof, der kan trænge ind i huden. Bliver hudens barriere brudt, kan f.eks. allergifremkaldende stoffer lettere trænge igennem og fremkalde allergiske reaktioner.

Risikoen for eksem nedsættes ved brug af egnede handsker. Der skal derfor benyttes egnede handsker ved alt arbejde med hårfarver, permanentvæsker, neutraliseringsvæsker, afblegningsmidler mv., inkl. ved klargøring og blanding af produkterne, ved mindre omfattende procedurer som farvning af striber i håret samt ved hårvask, hvor midlerne vaskes ud af håret. Leverandøren af de enkelte produkter samt handskeleverandøren (eller Videntcenter for Frisører) kan rådgive om egnede handsker.

Handsker skal benyttes ved arbejde med de produkter, der kan være sundhedsfarlige ved kontakt med huden. Det er bl.a. de produkter, hvor det er angivet på emballagen, at handsker er påkrævet, men også andre produkter af typen hårfarve, permanentvæske, neutraliseringsvæske og afblegningsmidler.

Ved alt vådt arbejde anbefales det, at der benyttes handsker, da vand ved længerevarende påvirkning kan nedbryde hudbarrieren og fremkalde kontakteksem. Shampoo kan desuden indeholde ingredienser, der kan give irritation af huden og allergisk eksem ved længere tids udsættelse.

Handskepåbud kan gives, hvor der arbejdes med sundhedsfarlige kemikalier uden handsker. Dels kan man bruge § 16 i bkg. om arbejdets udførelse og dels bkg. om brug af personlige værnemidler, f.eks. §§ 3, 4 og 12. Ved påbud skal det indgå i vurderingen, at arbejdet kan medføre en sundhedsfarlig påvirkning fra produktet. Se næste afsnit.

Brugsanvisninger

I frisørsaloner er man nødt til at skelne mellem kosmetiske produkter og andre kemiske produkter. Det skyldes, at der ikke er krav om faremærkning eller sikkerhedsdatablad for kosmetikprodukter.

Kosmetikprodukter er reguleret af kosmetikbekendtgørelsen (nr. 422/2006), hvor det er beskrevet hvilke stoffer, der må benyttes i kosmetik og med hvilke begrænsninger og krav. Produkter med visse indholdsstoffer har en advarsel eller brugsanvisning på etiketten. Som hovedregel skal der for disse produkter være en arbejdspladsbrugsanvisning (APB).

På de kosmetiske produkter er ingredienserne angivet med såkaldte INCI-navne. For at kunne

vurdere om et produkt er sundhedsfarligt og kræver en APB, kan det være nødvendigt først at oversætte INCI-navnet til det kemiske navn med tilhørende CAS-nr. Med et CAS-nr. er det muligt at finde frem til faremærkningen for det konkrete stof.

I bilaget til instruksen er der en liste, hvor nogle af de hyppigst anvendte stoffer er angivet med henholdsvis INCI-navn, CAS-nr. samt R- og S-sætninger.

Der kræves APB for:

- Kosmetiske produkter, som opfylder kriterierne i § 2, stk. 2, nr. 2-4 i bkg. om arbejde med stoffer og materialer.
- Øvrige kemikalier/produkter, der opfylder § 2, stk.2 nr.1-4.

Det kan accepteres, at frisørerne har udarbejdet en liste over anvendte farlige produkter samt har udfyldt skemaer i ”Tillæg til Branchevejledning om arbejde med frisørprodukter”. Tillægget indeholder skemaer til arbejdspladsbrugsanvisninger med beskrivelse af forskellige produkttyper, og er udgivet af BAR Service- og Tjenesteydelser.

Det er vigtigt at spørge, om man har overvejet at bruge mindre farlige produkter, og om der er udarbejdet en kemisk APV. Ud fra denne APV kan man få et indtryk af, hvordan frisørsalonen arbejder med de kemiske arbejdsmiljøforhold.

Hos frisører kan der i nogle tilfælde substitueres til f.eks. svanemærkede produkter eller produkter mærket med EU-blomsten. Desuden kan der vejledes om, at frisørerne bør vælge sprayprodukter med manuelle pumper i stedet for med drivgas. Støvende produkter kan med fordel erstattes af mindre støvende som granulat eller pasta.

Ventilation

Der skal anvendes procesventilation ved afblegning, permanentning, hårfarvning og lignende processer, hvor der kan afgives sundhedsfarlige dampe, generende luftforurening eller aerosoler. Dette gælder også ved de vaskepladser, hvor disse produkter vaskes ud, samt i forbindelse med klargøring og blanding af produkterne.

I forbindelse med klargøring og blanding af sundhedsfarlige produkter skal der være en effektiv procesventilation for at fjerne forureningen på det sted, hvor den udvikles. I nogle saloner findes blandedboks med udsugning, men en løsning kunne også være procesventilation i form af en sugearm.

For procesventilationen gælder, at den udsugede luftmængde over kunderne helst bør være 100 m³/timen pr. sug, men 70 m³/timen pr. sug accepteres som et minimum. Ventilationsanlæg skal vedligeholdes og renses efter leverandørens anvisning.

Procesventilationsanlæg skal være forsynet med en kontrolanordning. Se også At-intern instruks nr. 11/2008 om kontrolanordninger på ventilationsanlæg.

Der er kun krav om kontrolanordning med alarm, når det kan dokumenteres, at der arbejdes med sundhedsfarlige stoffer. I et påbud kan der f.eks. stå:

- *Arbejdstilsynet kunne under besøget konstatere, at de ansatte brugte følgende farver ... , som indeholder ... stoffer. F.eks. Toluendiaminer (f.eks. Toluen-2,5-diamin): Er mutage-*

ne og kan være kræftfremkaldende og kan give anledning til leverskader (R45, R 21, R25, R36, R43, R51/53, S53, S45, S61).

En måde at konstatere, hvorvidt de ansatte risikerer at blive udsat for sundhedsfarlig eller generende luftforurening, er at se på emballagen for de produkter, der anvendes i salonen. Indeholder produkterne f.eks. parfumestoffer og persulfater vil der være tale om en allergifremkaldende luftforurening, mens f.eks. tilstedeværelse af thioglykolater vil give anledning til generende luftforurening, da de afgiver en svovl- eller esteragtig lugt. Bilagt instruksen findes en liste over nogle af de hyppigst anvendte stoffer i kosmetik med sundhedsfarlige virkninger.

Det accepteres hos frisører, at procesventilationen kan udgøre tilstrækkelig ventilation.

Der skal normalt reageres med **strakspåbud**, når det konstateres, at punktudsugget ikke benyttes, mens der arbejdes med sundhedsfarlige stoffer, herunder allergifremkaldende stoffer.

Er der ikke etableret procesventilation i salonen, eller er procesventilationen ikke tilstrækkelig effektiv reageres med påbud, hvis det konstateres, at der under arbejdet afgives sundhedsfarlige dampe, generende luftforurening eller aerosoler. Foregår der ikke arbejde med de sundhedsfarlige produkter under besøget, er det vigtigt at spørge til, om produkterne anvendes på andre tidspunkter i salonen. Hvis det konstateres, at der anvendes sundhedsfarlige produkter i salonen på andre tidspunkter, gives der påbud. Hvis der findes sundhedsfarlige produkter i salonen, men det ikke kan konstateres, hvorvidt produkterne anvendes af de ansatte, kan der gives vejledning, så virksomheden gøres bekendt med reglerne på området. Hvis det kun er mester selv, der anvender produkterne, gives der påbud om, at unødigt påvirkning skal undgås i forhold til de ansatte.

Påbud om etablering af procesventilation gives normalt med en tidsfrist på 3 måneder. Specielle bygningsmæssige forhold, fx en fredet ejendom, kan medføre, at det kan tage længere tid end 3 måneder at indhente tilladelser til at føre rørsystem igennem bygningen.

Der kan inden for branchen typisk forekomme belastninger, der kan give anledning til afgivelse af rådgivningspåbud efter rådgivningsbekendtgørelsen. Rådgivningspåbud kan gives for manglende eller mangelfuld ventilation, hvis virksomheden mangler ventilation i forbindelse med brugen af farlige kemikalier, så som permanentvæsker, hårfarver og afblegningsmidler.

Links til relevant vejledningsmateriale vedr. frisører

- [Tjekliste til procesventilation i frisørsaloner](#)
- [Branchevejledning om arbejdsmiljø for kosmetikere](#)
- [Fremtiden er i dine hænder. Undgå håndeksem som frisørelev](#)
- [Branchevejledning om arbejde med frisørprodukter](#)
- [Arbejdspladsbrugsanvisninger, Skemaer](#), Tillæg til branchevejledning om arbejde med frisørprodukter
- [Branchevejledning om ergonomi og frisører](#)